

Sporočilo za javnost: vzpostavitev pogojev za uveljavljanje izjemnih okoliščin v okviru Zakona o fiskalnem pravilu in objava ocene koalicijske pogodbe

Fiskalni svet ocenjuje, da razglasitev epidemije v Sloveniji predstavlja neobičajen dogodek, ki po drugi točki prvega odstavka 12. člena Zakona o fiskalnem pravilu (ZFisP) omogoča uveljavitev izjemnih okoliščin za ukrepe, namenjene blaženju posledic takšnega dogodka, in s tem začasno odstopanje od srednjeročne uravnoteženosti javnih financ. Fiskalni svet je še pred razglasitvijo epidemije pripravil oceno koalicijske pogodbe, ki jo v skladu z dosedanja prakso objavlja po potrditvi vlade v državnem zboru. Hkrati ocenjujemo, da glede na trenutne neobičajne razmere ukrepi iz koalicijske pogodbe še ne bodo kmalu aktualni.

Izbruh virusa SARS-CoV-2 bo imel občuten vpliv na makroekonomska in javnofinančna gibanja. Povečanje izdatkov sektorja država zaradi ukrepov za preprečevanje širjenja epidemije in omejevanja njenih negativnih gospodarskih posledic ter zmanjšanje prihodkov zaradi upada gospodarske aktivnosti bo zelo verjetno povzročilo odstopanje od srednjeročne uravnoteženosti javnih financ, ki ga ob nastanku neobičajnega dogodka, na katerega ni mogoče vplivati, omogočata tako ZFisP kot tudi Pakt za stabilnost in rast. Takšno odstopanje, ki bi se moralo začasno odraziti v izrazito spodbujevalni proticiklični fiskalni politiki, je zaradi ugotovljenih izjemnih okoliščin skladno s fiskalnimi pravili, če so ukrepi začasni in se neposredno nanašajo na neobičajen dogodek. Po prenehanju izjemnih okoliščin slovenska in evropska zakonodaja določata tudi način in časovni okvir t. i. popravljalnega mehanizma za ponovno doseganje srednjeročne uravnoteženosti salda sektorja država.

Glede na pandemični značaj krize pričakujemo, da bodo države članice EU sprejele tudi skupne rešitve za spopad s krizo in javnofinančno sanacijo njenih posledic. Tako pozivamo vlado naj bodo ukrepi v Sloveniji v čim večjem sozvočju z ukrepi ostalih članic in organov Evropske unije. Pomembno je namreč, da se Slovenija pri zagotavljanju finančnih virov v čim manjši meri sama izpostavi finančnim trgom.

Koalicijska pogodba o sodelovanju v Vladi Republike Slovenije 2020–2022 sicer vsebuje nabor pretežno splošno opredeljenih ukrepov, ki v veliki meri predstavljajo nadaljevanje že načrtovanih ukrepov v veljavnih proračunskih dokumentih in v veliki meri presegajo dvoletni mandat. Ukrepi, pri katerih je mogoče določiti smer vpliva na prihodke oziroma izdatke sektorja država, so pretežno usmerjeni v povečanje izdatkov, čeprav je eden izmed temeljnih ciljev koalicijske pogodbe znižanje javne porabe. V njej tudi ni zaznati celovitega pristopa k reševanju dolgoročnih izzivov, s katerimi se soočajo slovenske javne finance. Nedorečenost predlaganih ukrepov je zaradi razmeroma hitrega oblikovanja nove koalicije do določene mere sicer razumljiva.